

DECIZIE

27 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Tamara Chișca-Doneva
Svetlana Filincova
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societate cu Răspundere Limitată „Poiana Craiului” împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la încasarea datoriei, a penalității, a dobânzii de întârziere, a diferenței de curs valutar al monedei de plată și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 28 septembrie 2017, SRL „Poiana Craiului”, reprezentată de avocatul Corneliu Vlad, a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Calea Ferată din Moldova” solicitând încasarea, în lei moldovenești la data executării hotărârii judecătorești, de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” a sumei de 149812,27 de dolari SUA cu titlu de datorie, a sumei de 3273,63 de dolari SUA cu titlu de penalitate contractuală; a sumei de 18839 de dolari SUA cu titlu de dobândă de întârziere; a sumei de 20410,37 de dolari SUA cu titlu de reparare a prejudiciului material suportat din cauza diferenței de curs valutar, încasarea cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în sumă de 50000 de lei și cheltuielile pentru asistență juridică, cuantumul urmând a fi prezentat în cadrul ședințelor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că între SRL „Poiana Craiului” și ÎS „Calea Ferată din Moldova” au fost încheiate contractul de vânzare-cumpărare nr. 7/7-7 din 27 octombrie 2016 și contractul de vânzare-cumpărare nr. 7/7-8 din 13 decembrie 2016, prin care pârâtul și-a asumat obligația de a contracta marfă și a achita prețul convenit. Conform pct. 2.1 al contractelor, vânzătorul și-a asumat obligația de a vinde bunurile, iar cumpărătorul de a recepționa și de a achita bunurile prevăzute în specificația din anexa nr. 1. În anexele la contract, părțile au stabilit denumirea mărfii, cantitatea și prețul care urmează a fi achitat de către cumpărător.

Totodată, a indicat că prin contractul de vânzare-cumpărare nr. 7/7-7 din 27 octombrie 2016 s-a convenit ca livrările de bunuri să se realizeze în perioada 27 octombrie 2016 - 27 decembrie 2016, iar conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 7/7-8 din 13 decembrie 2016, a fost stabilit termenul de livrare în perioada 13 decembrie 2016 - 13 februarie 2017. Prețul total al mărfurilor care urmau a fi contractate a fost stabilit în valoare de 156000 de dolari SUA, inclusiv TVA.

Partea reclamantă a indicat că marfa contractată de ÎS „Calea Ferată din Moldova” a fost livrată și recepționată corespunzător în mai multe partide, în perioada cuprinsă între 11 noiembrie 2016 și 21 februarie 2017, ceea ce denotă că, marfa a fost acceptată la datele indicate conform facturilor fiscale întocmite în acest sens. Vânzătorul a livrat marfa solicitată de către cumpărător, care a acceptat-o și a utilizat-o după destinație în sumă totală de 163681,54 de dolari SUA, fapt care se confirmă prin facturile fiscale anexate la cererea de chemare în judecată. Însă contrar obligațiilor asumate prin contractele încheiate, pârâtul a achitat pentru marfa contractată doar suma de 13869,27 de dolari SUA, în trei rate și anume: la 21 februarie 2017, suma de 115651, 80 de lei, echivalentul a 5784,73 de dolari SUA la data achitării; la 24 mai 2017, suma de 117469,00 de lei echivalentul a 6409,73 de dolari SUA la data achitării și la 15 august 2017 suma de 30000, 00 de lei echivalentul a 1675,24 de dolari SUA la data achitării. Astfel, pârâtul înregistrează o datorie în mărime de 149812,27 de dolari SUA. La 24 august 2018 a fost înaintată pârâtului o reclamație, care nu a fost executată în termenul indicat.

De asemenea, a afirmat că prin pct. 9.5 al ambelor contracte părțile au convenit că, pentru achitarea cu întârziere a bunurilor, cumpărătorul poartă răspundere materială în valoare de 0,1% din suma bunurilor neachitate pentru fiecare zi de întârziere până la îndeplinirea efectivă a obligațiilor, dar nu mai mult de 2% din suma totală a contractelor. Respectiv, la data depunerii cererii de chemare în judecată, penalitatea contractuală constituia suma de 3273,63 de dolari SUA. La fel, având în vedere și prevederile legale referitor la răspunderea debitorului pentru neonorarea obligațiilor, urmează a fi încasată și suma de 18839,00 de dolari SUA cu titlu de dobândă de întârziere. Părțile au convenit referitor la achitarea obligației pecuniare în valută străină, precum și referitor la obligația debitorului de a efectua plata pentru bunurile livrate în lei moldovenești la cursul oficial al dolarului stabilit de Banca Națională a Moldovei în ziua plății, în termen de până la 45 de zile calendaristice după semnarea facturii fiscale și a procesului-verbal de livrare de către ambele părți contractante. Din motivul omiterii de către pârât a achitării la scadență a sumelor datorate, urmează a fi încasată și suma de 20410,37 de dolari SUA cu titlu de reparare a prejudiciului material suportat drept urmare a diferenței de curs valutar al monedei de plată.

La 21 noiembrie 2017, în cadrul ședinței de judecată, SRL „Poiana Craiului”, reprezentată de avocatul Corneliu Vlad, a depus cerere privind majorarea cuantumului pretențiilor, solicitând încasarea sumei de 149812,27 de dolari SUA cu titlu de datorie, a sumei de 3273,63 de dolari SUA cu titlu de penalitate contractuală, a sumei de 22902,58 de dolari SUA cu titlu de dobândă de întârziere; a sumei de 20410,37 de dolari SUA cu titlu de reparare a prejudiciului material suportat drept urmare a diferenței de curs valutar al monedei de plată, cheltuielilor de judecată

constituite din taxa de stat în sumă de 50000 de lei și cheltuielile pentru asistență juridică, cuantumul urmând a fi prezentat în cadrul ședințelor de judecată.

Ulterior, în cadrul ședinței de judecată din 21 decembrie 2017, SRL „Poiana Craiului”, reprezentată de avocatul Corneliu Vlad, a depus o cerere privind majorarea cuantumului pretențiilor, prin care a solicitat încasarea sumei de 149812,27 de dolari SUA cu titlu de datorie, a sumei de 3273,63 de dolari SUA cu titlu de penalitate contractuală, a sumei de 25119,00 de dolari SUA cu titlu de dobândă de întârziere; a sumei de 20410,37 de dolari SUA cu titlu de reparare a prejudiciului material suportat drept urmare a diferenței de curs valutar al monedei de plată, cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în sumă de 50000 de lei și cheltuielile pentru asistență juridică, cuantumul urmând a fi prezentat în cadrul ședințelor de judecată.

La 19 ianuarie 2018, SRL „Poiana Craiului”, reprezentată de avocatul Corneliu Vlad, în cadrul ședinței de judecată, a înaintat o cerere privind majorarea cuantumului pretențiilor, solicitând încasarea sumei de 149812,27 de dolari SUA cu titlu de datorie, a sumei de 3273,63 de dolari SUA cu titlu de penalitate contractuală, a sumei de 25927,42 de dolari SUA cu titlu de dobândă de întârziere; a sumei de 27643,38 de dolari SUA cu titlu de reparare a prejudiciului material suportat drept urmare a diferenței de curs valutar al monedei de plată, cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în sumă de 50000 de lei și cheltuielile pentru asistență juridică, cuantumul urmând a fi prezentat în cadrul ședințelor de judecată.

În cadrul ședinței de judecată din 09 februarie 2018, SRL „Poiana Craiului”, reprezentată de avocatul Corneliu Vlad, a depus cerere cu privire la încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică, solicitând încasarea sumei de 7000 de lei.

Prin hotărârea din 28 februarie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Poiana Craiului” și s-a încasat de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Poiana Craiului” suma de 149812,27 de dolari SUA cu titlu de datorie, suma de 3273,63 de dolari SUA cu titlu de penalitate, suma de 25927,42 de dolari SUA cu titlu de dobândă de întârziere sau echivalentul în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii; s-a încasat de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Poiana Craiului” suma de 50000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat și suma de 7000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică, în total suma de 57000 de lei; în rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată; hotărârea în partea încasării de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Poiana Craiului” a dobânzii de întârziere în limita sumei de 15791,79 de dolari SUA nu urmează a fi pusă în executare.

La 27 septembrie 2018, SRL „Poiana Craiului”, reprezentată de avocatul Corneliu Vlad, a depus cerere prin care a solicitat încasarea de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Poiana Craiului” a dobânzii de întârziere calculată după emiterea hotărârii instanței de fond până la ziua judecării apelului, în mărime de 12593,42 de dolari SUA sau echivalentul în lei la cursul Băncii Naționale a Moldovei la ziua executării.

De asemenea, la 27 septembrie 2018, SRL „Poiana Craiului”, reprezentată de avocatul Corneliu Vlad, a depus cerere privind reluarea examinării cauzei în apel și încasarea de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Poiana Craiului”

a taxei de stat în mărime de 6357,05 lei achitată pentru cerința privind încasarea dobânzii de întârziere.

Prin decizia din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de ÎS „Calea Ferată din Moldova”; s-a modificat hotărârea din 28 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Poiana Craiului” împotriva ÎS „Calea Ferată din Moldova” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere, a penalității, diferenței de curs valutar al monedei de plată și compensarea cheltuielilor de judecată cu diminuarea sumei datoriei de bază de la 149812,27 de dolari SUA până la 132394,58 de dolari SUA, diminuarea penalității contractuale de la 3273,63 de dolari SUA până la 2996,25 de dolari SUA, calculată din suma neachitată, dar nu din suma contractuală; în rest, hotărârea din 28 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost menținută; s-a admis cererea SRL „Poiana Craiului” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere pentru perioada 15 februarie 2018 - 26 septembrie 2018 și s-a încasat de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Poiana Craiului” dobânda de întârziere pentru perioada 15 februarie 2018 - 26 septembrie 2018 în sumă de 12593,42 de dolari SUA în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii; s-au încasat de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Poiana Craiului” cheltuielile suportate în sumă de 6357,05 lei pentru taxa de stat achitată pentru dobânda de întârziere.

La 15 noiembrie 2018, ÎS „Calea Ferată din Moldova” a declarat recurs împotriva deciziei din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii primei instanțe în partea încasării dobânzii de întârziere în sumă totală de 25927,42 de dolari SUA, casarea deciziei instanței de apel în partea menținerii hotărârii primei instanțe în partea încasării dobânzii de întârziere în sumă totală de 25927,42 de dolari SUA și în partea aditerii cererii SRL „Poiana Craiului” privind încasarea dobânzii de întârziere pentru perioada 15 februarie 2018-26 septembrie 2018 în sumă de 12593,42 de dolari SUA, emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinse pretențiile SRL „Poiana Craiului” privind încasarea dobânzii de întârziere în sumă totală de 25927,42 de dolari SUA și a dobânzii de întârziere pentru perioada 15 februarie 2018-26 septembrie 2018 în sumă de 12193,42 de dolari SUA, diminuarea sumei datorate de bază cu 15791,79 de dolari SUA de la 132394,58 de dolari SUA la 116602,79 de dolari SUA.

În motivarea recursului s-a invocat că instanțele inferioare au interpretat eronat legea. Atât la examinarea cauzei în prima instanță, cât și la examinarea cauzei în instanța de apel, a punctat asupra ilegalității pretențiilor înaintate de SRL „Poiana Craiului” privind încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 25927,42 de dolari SUA și 12193,42 de dolari SUA, în acest sens invocând numeroase prevederi legale pe care atât prima instanță, cât și instanța de apel le-au interpretat eronat și anume prevederile art. 512 alin. (1), (3) Cod civil, art. 514 Cod civil și art. 753 alin.(1) Cod civil. Totodată, a indicat că ÎS „Calea Ferată din Moldova”, în calitate de cumpărător și SRL „Poiana Craiului”, în calitate de vânzător, au încheiat două contracte de vânzare-cumpărare, cu nr. 7/7-7/1850 la 27 octombrie 2016 și cu nr. 7/7-8/1977/IV/2017 la 13 decembrie 2016. Conform pct. 2.1, 4.1, 9.5, 9.6 din contracte, părțile au stabilit de comun acord, anticipat și prin apreciere că pentru acoperirea integrală a prejudiciului cauzat în urma neîndeplinirii ori îndeplinirii

necorespunzătoare a obligațiilor asumate, ÎS „Calea Ferată din Moldova” va achita o penalitate în valoare de 0,1 % din suma bunurilor neachitate, pentru fiecare zi întârziată, dar nu mai mult de 2% din suma neachitată. Astfel, penalitatea în sumă de 2996,25 de dolari SUA acoperă integral prejudiciul cauzat în urma neachitării în termen pentru bunurile livrate în temeiul contractelor încheiate. Pentru compensarea dublă a aceluiași prejudiciu, instanțele inferioare ilegal au dispus încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 25927,42 de dolari SUA și a dobânzii de întârziere pentru perioada 15 februarie 2018-26 septembrie 2018 în sumă de 12593,42 de dolari SUA, suma totală a dobânzii de întârziere încasată fiind de 38120,84 de dolari SUA. În opinia recurentului, concluziile instanțelor inferioare privind încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 38120,84 de dolari SUA se întemeiază pe interpretarea eronată a prevederilor art. 668 alin. (1) Cod civil, art. 624 Cod civil, art. 626 alin. (2) Cod civil. Or, în sensul normelor menționate, creditorul poate să pretindă repararea prejudiciului în partea neacoperită prin clauza penală sau peste clauza penală, doar în cazurile expres prevăzute de lege sau contract. Pornind de la prevederile art. 585 Cod civil, conform punctelor 9.5 și 9.6 din contractele încheiate, părțile au stipulat expres că obligația asumată nu este purtătoare de dobândă, iar prejudiciul a fost evaluat cu anticipație încă la momentul încheierii contractelor și anume în mărime de 0,1 % din suma bunurilor neachitate, pentru fiecare zi de întârziere, până la îndeplinirea efectivă a obligațiilor, dar nu mai mult de 2% din suma neachitată. Solicitarea SRL „Poiana Craiului” privind încasarea dobânzilor de întârziere în temeiul art. 619 Cod civil este peste clauza penală și contrar exigențelor impuse de lege și urmează a fi respinse integral. Or, multipla compensare a aceluiași prejudiciu, în lipsa unui temei legal sau contractual, este contrară principiilor fundamentale ale răspunderii juridice civile și esenței acesteia, întrucât neexecutarea obligației de către debitor poate îndreptăți creditorul doar la pretinderea unor despăgubiri pentru prejudiciul cauzat și nu la realizarea de venituri sau avantaje peste prejudiciul cauzat, din contul debitorului aflat în întârziere. În speța respectivă, prejudiciul cauzat SRL „Poiana Craiului” prin neachitarea în termen a plăților pentru ulei diesel se compensează cu suma de 2996,25 de dolari SUA încasată de instanțele inferioare cu titlu de penalitate. Concluziile instanțelor inferioare privind încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 25927,42 de dolari SUA și a dobânzii de întârziere pentru perioada 15 februarie 2018-26 septembrie 2018 în sumă de 12193,42 de dolari SUA contravin normelor de drept. În concluzie, conchide ca fiind legală solicitarea privind respingerea integrală a pretențiilor SRL „Poiana Craiului” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere în sumă totală de 38120,84 de dolari SUA.

Recurentul a declarat că instanțele inferioare nu au aplicat legea care urma a fi aplicată, or, la examinarea cauzei, instanțele inferioare au omis aplicarea prevederilor art. 626 alin. (2) Cod civil. Conform pct. 9.6 din contracte, penalitatea prevăzută la punctul 9.5 reprezintă clauza penală exclusivă și acoperă integral prejudiciul cauzat prin neexecutarea sau executarea necorespunzătoare. Or, părțile au evaluat anticipat prejudiciul pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate de ÎS „Calea Ferată din Moldova”, fiind evaluat în mărime de 0,1 % din suma bunurilor neachitate, pentru fiecare zi de întârziere, până la îndeplinirea efectivă a obligațiilor, dar nu mai mult de 2% din suma neachitată. Prin urmare, pretinderea de către SRL „Poiana Craiului” a

despăgubirilor cu titlu de dobândă de întârziere peste clauza penală încasată cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul cauzat presupune dubla compensare a aceluiași prejudiciu și o îmbogățire fără justă cauză pe seama ÎS „Calea Ferată din Moldova”, fapt ce contravine exigențelor impuse de lege. În speță, SRL „Poiana Craiului” a calculat dobânda de întârziere la datoria în dolari SUA aplicând rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei stabilită pentru moneda națională, iar instanța de apel a omis aplicarea prevederilor art. 585 și 619 alin. (2) Cod civil în coroborare cu prevederile normelor din domeniul politicii monetare și eronat a calificat corecte calculele privind dobânda de întârziere prezentate de intimat. Conform definiției stabilite în Legea nr. 548 din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, rata de bază reprezintă rata dobânzii de politică monetară stabilită de Comitetul executiv și publicată periodic de Banca Națională. Articolul 3 alin. (4) și (5) din Legea privind reglementarea valutară nr. 62-XVI din 21 martie 2008 definește noțiunea de moneda națională a Republicii Moldova (denumită în continuare monedă națională) și noțiunea de valută străină - moneda națională a unui stat străin sau moneda unei uniuni monetare de state străine, precum și unitățile bănești și cele de decontare internaționale. În contextul celor expuse, recurentul a dedus precum că rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei se aplică pentru efectuarea calculelor dobânzilor la sumele în monedă națională, dar nu în valută străină. Ori, leul MDL și dolarul USD nu pot fi puși pe poziție de egalitate în ceea ce privește devalorizarea, dinamica inflației și respectiv nu poate fi aplicată aceeași rată la efectuarea calculelor legate de stabilirea dobânzii la obligațiile pecuniare în lei MDL și în dolari USD. Veridicitatea argumentelor invocate se confirmă și prin răspunsul parvenit de la Banca Națională a Moldovei nr. 08-010412/3229 din 21 august 2018, anexat la materialele dosarului. Astfel calculele dobânzii de întârziere prezentate de intimat sunt eronate, iar suma de 38120,84 de dolari SUA pretinsă de SRL „Poiana Craiului” cu titlu de dobândă de întârziere este exagerată și nejustificată. În decizia instanței de apel se menționează că dobânda de întârziere solicitată de către SRL „Poiana Craiului” a fost calculată în dependență de suma datoriei și rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei. Aceste concluzii ale instanței sunt contradictorii concluziilor din aceeași decizie, unde s-a indicat că Banca Națională a Moldovei informează despre faptul că nu stabilește și nu aplică rata de bază la operațiunile în valută. În concluzie, a afirmat că instanța de apel, la examinarea cauzei a omis aplicarea art. 619 alin. (2) Cod civil în coroborare cu prevederile Legii nr. 548 din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei și Legii privind reglementarea valutară nr. 62-XVI din 21 martie 2008, astfel ilegal fiind dispusă încasarea în beneficiul SRL „Poiana Craiului” a sumei de 38120,84 de dolari SUA cu titlu de dobândă de întârziere.

Concomitent a precizat că pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond, ÎS „Calea Ferată din Moldova” a achitat în beneficiul SRL „Poiana Craiului” sumele de 68435,54 de lei, 96245,77 de lei, 97619,80 de lei, fapt confirmat prin ordinele de plată nr. 14388 din 06 februarie 2018, nr. 14406 din 07 februarie 2018 și respectiv nr. 14408 din 08 februarie 2018. Conform cursului Băncii Naționale a Moldovei din data achitării sumele respective echivalează cu 15791,79 de dolari SUA. În ordinele de plată nominalizate, la rubrica „destinația plății” este indicat: cu titlu de plăți pentru ulei diesel. La caz, atât prima instanță, cât și instanța de apel, nu au aplicat norma care urma a fi aplicată și anume art. 586 alin. (1), (2) Cod civil și în mod

eronat a dispus deducerea sumei de 15791,79 de dolari SUA achitate cu titlu de plăți pentru ulei diesel din suma dobânzii de întârziere. Totodată, a reiterat că ÎS „Calea Ferată din Moldova” la momentul efectuării plății menționate a indicat că suma de 15791,79 de dolari SUA este achitată cu titlu de plăți pentru ulei diesel, dar nu pentru achitarea dobânzii de întârziere. Concluziile respective au dus la majorarea datoriei de bază a ÎS „Calea Ferată din Moldova” la momentul judecării cauzei în instanța de apel. Totodată, anume rezultând din suma datoriei la zi, 132394,58 de dolari SUA, SRL „Poiana Craiului” a solicitat în ședința de judecată în apel încasarea suplimentară a dobânzii de întârziere pentru perioada 15 februarie 2018-26 septembrie 2018 în sumă de 12193,42 de dolari SUA. Prin urmare, concluziile instanțelor inferioare privind deducerea sumei de 15791,79 de dolari SUA din suma dobânzii de întârziere, dar nu din suma datoriei de bază contravin prevederilor legale, în acest sens, instanțele inferioare au omis aplicarea art. 586 alin. (1) și (2) Cod civil la examinarea aspectului respectiv. Dispozițiile instanței de apel privind admiterea integrală a cererii SRL „Poiana Craiului” privind încasarea dobânzii de întârziere suplimentare pentru perioada 15 februarie 2018-26 septembrie 2018 în sumă de 12193,42 de dolari SUA sunt contradictorii normelor de drept. La emiterea respectivelor concluzii, instanța inferioară a omis aplicarea art. 372 alin. (3) Cod de procedură civilă. Astfel, dobânda de întârziere în sumă de 12193,42 de dolari SUA pretinsă în cadrul examinării cauzei în instanța de apel a fost calculată pentru perioada 15 februarie 2018-26 septembrie 2018. Hotărârea primei instanțe a fost emisă la 28 februarie 2018. Prin urmare, încasarea în instanța de apel a dobânzii de întârziere calculată inclusiv pe o perioadă de 13 zile înainte de emiterea hotărârii în primă instanță, contravine prevederilor art. 372 alin. (3) Cod de procedură civilă. Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (6) Cod de procedură civilă, apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alți participanți la proces. În rezultatul neaplicării prevederilor art. 373 alin. (6) Cod de procedură civilă, prin dispoziția instanței de apel privind încasarea suplimentară a dobânzii de întârziere în sumă de 12193,42 de dolari SUA s-a creat pentru apelantul ÎS „Calea Ferată din Moldova” o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel.

Recurentul a notat că hotărârea instanței de fond și decizia instanței de apel nu sunt motivate în sensul art. 6 § 1 CEDO și nu a avut parte de un proces echitabil, deoarece instanța de apel nu a motivat decizia adoptată în același timp, recurentul a fost privat de dreptul de a fi auzit de către instanța de apel, or, argumentele privind netemeinicia pretențiilor înaintate de intimat nu au fost examinate efectiv de către instanța de apel. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat că, dreptul la un proces echitabil, așa cum este prevăzut de art. 6 al Convenției, presupune ca o instanță de judecată, care nu a motivat decât pe scurt hotărârea, să fi examinat totuși în mod real problemele esențiale care i-au fost supuse, și fără a cere un răspuns detaliat fiecărui argument al reclamantului, această obligație presupune totuși, ca partea interesată să poată aștepta un răspuns specific și explicit la mijloacele decisive pentru soluționarea procedurii în cauză (cauza Albina v. România, hotărârea din 28 aprilie 2006; cauza Valia Grigore Vasilescu v. România, hotărârea din 8 iunie 2006). Dreptul la un proces echitabil nu poate trece drept efectiv decât dacă cererile și argumentele părților sunt cu adevărat studiate, adică examinate de instanța sesizată.

Prevederile art. 1 alin. (3) din Constituția RM în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, (Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 19 ianuarie 1998, publicată în M.O. nr. 12- 13/8 din 19 februarie 1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligația statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție și legi, motiv pentru care aplicarea cu titlu de sancțiune pentru neexecutare a obligației pecuniare a art. 268, 585, 619, 624, 626, 643 Cod civil, contrar exigențelor impuse de lege, contravine principiului preeminenței dreptului. Or, sacrificarea principiului preeminenței dreptului în interesul intimatului, constituie o acțiune inadmisibilă și contrară exigențelor unui proces echitabil în sensul art. 6 CEDO.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 04 octombrie 2018, iar ÎS „Calea Ferată din Moldova” a declarat recurs la 15 noiembrie 2018, ceea ce denotă că recursul este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 13 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de ÎS „Calea Ferată din Moldova” și va modifica decizia instanței de apel în partea încasării dobânzii de întârziere și în partea încasării taxei de stat corespunzător dobânzii de întârziere cu diminuarea acestora, în rest va menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de

către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform art. 512 alin. (1) Cod civil în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

În temeiul art. 513 alin. (1) Cod civil, debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință și diligență la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației.

Art. 514 Cod civil prevede că obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Conform art. 753 alin. (1) Cod civil, prin contractul de vânzare-cumpărare, o parte (vânzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părți (cumpărător), iar aceasta se obligă să preia bunul și să plătească prețul convenit.

Instanțele ierarhic inferioare, conform materialelor cauzei, au reținut că între SRL „Poiana Craiului”, în calitate de vânzător și ÎS „Calea Ferată din Moldova”, în calitate de cumpărător, au fost încheiate două contracte de vânzare-cumpărare și anume contractul nr. 7/7-7 din 27 octombrie 2016 și contractul nr. 7/7-8 din 13 decembrie 2016 (Vol.I, f.d.14-23). Conform contractelor încheiate, pct. 2.1, SRL „Poiana Craiului” și-a asumat obligația de a vinde bunurile conform anexelor I, părți integrante ale contractelor, care și conțin cantitatea bunurilor, iar ÎS „Calea Ferată din Moldova”- de a recepționa și achita bunurile (Vol.I, f.d.14, 19).

Art. 757 alin. (1) Cod civil statuează că vânzătorul trebuie să predea bunul: a) la data stabilită în contract sau la data care poate fi dedusă din contract; b) în orice moment în cursul perioadei stabilite în contract sau determinate prin referire la contract, cu excepția cazului în care din împrejurări rezultă că alegerea datei revine cumpărătorului; c) într-un termen rezonabil calculat de la data încheierii contractului, în celelalte cazuri.

Aici Colegiul precizează că prin pct. 3.1 din ambele contracte încheiate, s-a stabilit că livrarea bunurilor se efectuează conform comenzilor prealabile înaintate de cumpărător și coordonate prealabil cu vânzătorul. Astfel, conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 7/7-7 din 27 octombrie 2016, realizarea livrărilor s-a stabilit pentru perioada 27 octombrie-27 decembrie 2016 (Vol.I, f.d.14), iar conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 7/7-8 din 13 decembrie 2016, în aceleași condiții, doar că pentru perioada 13 decembrie-13 februarie 2017 (Vol.I, f.d.19). Implicit, părțile au convenit în pct. 3.4 din ambele contracte de vânzare-cumpărare precum că data livrării se consideră data indicată în factura fiscală (Vol.I, f.d.14,19).

Conform art. 756 alin. (1) Cod civil, prețul bunului trebuie să fie exprimat în bani.

Un aspect esențial reprezintă și faptul că în pct. 4.1 din contractele de vânzare-cumpărare nr. 7/7-7 din 27 octombrie 2016 și nr. 7/7-8 din 13 decembrie 2016 s-a stipulat precum că prețul bunurilor livrate conform contractelor este stabilit în dolari SUA și subsecvent părțile au convenit, conform pct. 4.3, precum că plata pentru burilor livrate se va efectua în lei moldovenești, la cursul oficial al dolarului SUA, conform cursului BNM în ziua plății, în termen de 45 de zile după semnarea facturii (Vol.I, f.d.14,19).

Conform pct. 4.2 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 7/7-7 din 27 octombrie 2016, suma totală constituie 78000 de dolari SUA, inclusiv TVA-13000

de dolari SUA (Vol.I, f.d.14), iar conform pct. 4.2 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 7/7-8 din 13 decembrie 2016, suma totală constituie 78000 de dolari SUA, inclusiv TVA-13000 de dolari SUA (Vol.I, f.d.19).

Totodată, instanța de apel a punctat că la 26 septembrie 2017, conform actului de verificare, datoria ÎS „Calea Ferată din Moldova” față de SRL „Poiana Craiului” era de 149812, 26 de dolari SUA-datorie formată în baza contractelor de vânzare-cumpărare nr. 7/7-7 din 27 octombrie 2016 și nr. 7/7-8 din 13 decembrie 2016 (Vol.I, f.d.52A-53). În confirmarea datoriei, au fost evidențiate succesiv facturile fiscale, anexate în copii autentificate la materialele cauzei, după cum urmează:-factura fiscală nr. JA4690811 din 04 noiembrie 2016, suma de 115651,80 de lei (Vol.I, f.d.25);-factura fiscală nr. JA4690812 din 04 noiembrie 2016, suma de 117469, 00 de lei (Vol.I, f.d.26);-factura fiscală nr. JA4690813 din 07 noiembrie 2016, suma de 115384,50 de lei (Vol.I, f.d.27);-factura fiscală nr. JA4690815 din 10 noiembrie 2016, suma de 114725,16 lei (Vol.I, f.d.28);-factura fiscală nr. JA4690816 din 10 noiembrie 2016, suma de 116527,80 de lei (Vol.I, f.d.29);-factura fiscală nr. JA4690817 din 10 noiembrie 2016, suma de 114725,16 lei (Vol.I, f.d.30); -factura fiscală nr. JA4690818 din 15 noiembrie 2016, suma de 115687, 44 de lei (Vol.I, f.d.33);-factura fiscală nr. JA4690819 din 15 noiembrie 2016, suma de 117764,88 de lei (Vol.I, f.d.31);-factura fiscală nr. JA4690820 din 15 noiembrie 2016, suma de 115687,44 de lei (Vol.I, f.d.32);-factura fiscală nr. JA4690825 din 30 noiembrie 2016, suma de 119956,20 de lei (Vol.I, f.d.34); -factura fiscală nr. JA4690826 din 05 decembrie 2016, suma de 117291, 24 de lei (Vol.I, f.d.35); - factura fiscală nr. JA4690827 din 05 decembrie 2016, suma de 117291,24 de lei (Vol.I, f.d.36); - factura fiscală nr. JA4690828 din 07 decembrie 2016, suma de 117023, 94 de lei (Vol.I, f.d.38); -factura fiscală nr. JA4690829 din 07 decembrie 2016, suma de 119519, 40 de lei (Vol.I, f.d.37); - factura fiscală nr. JA4690830 din 08 decembrie 2016, suma de 116810,10 lei (Vol.I, f.d.39);- factura fiscală nr. JA4690831 din 21 decembrie 2016, suma de 116917,02 lei (Vol.I, f.d.41); - factura fiscală nr. JA4690832 din 21 decembrie 2016, suma de 119410,20 lei (Vol.I, f.d.40); - factura fiscală nr. JA4690833 din 22 decembrie 2016, suma de 117184, 32 de lei (Vol.I, f.d.42); - factura fiscală nr. JA4690834 din 28 decembrie 2016, suma de 118700, 40 de lei (Vol.I, f.d.43); - factura fiscală nr. JA4883310 din 28 decembrie 2016, suma de 116222,04 lei (Vol.I, f.d.44); - factura fiscală nr. JA4883311 din 28 decembrie 2016, suma de 116222,04 lei (Vol.I, f.d.45); - factura fiscală nr. JA4883312 din 28 decembrie 2016, suma de 116222,04 lei (Vol.I, f.d.46); - factura fiscală nr. JA4883308 din 29 decembrie 2016, suma de 116061,66 de lei (Vol.I, f.d.47); - factura fiscală nr. JA4883309 din 29 decembrie 2016, suma de 118536,60 de lei (Vol.I, f.d.48); - factura fiscală nr. JA4883307 din 10 ianuarie 2017, suma de 120722,40 de lei (Vol.I, f.d.49); - factura fiscală nr. JA4883306 din 17 ianuarie 2017, suma de 119617, 92 de lei (Vol.I, f.d.50); - factura fiscală nr. JA4883305 din 19 ianuarie 2017, suma de 119846, 70 de lei (Vol.I, f.d.51); - factura fiscală nr. JA4883304 din 02 februarie 2017, suma de 118673, 76 de lei (Vol.I, f.d.52).

Conform art. 760 alin.(1) Cod civil, obligația de predare a bunului se consideră executată în momentul: a) predării bunului către cumpărător sau către persoana indicată de el; b) punerii bunului la dispoziția cumpărătorului sau a persoanei indicate de el dacă bunul urmează să fie predat la locul aflării lui. Bunul se consideră pus la dispoziția cumpărătorului dacă este individualizat prin marcarea sau în alt mod

și dacă este pregătit de predare în termenul stabilit, iar cumpărătorul este informat despre aceasta potrivit clauzei contractuale.

La acest capitol, Colegiul reține alegația instanței de apel precum că facturile fiscale menționate au fost contrasemnate de ambele părți contractante întru confirmarea livrării bunurilor contractate.

Subsecvent Colegiul notează, împrejurare corect reținută și de instanța de apel, că este confirmată livrarea bunurilor și prin actele de predare-primire, or, actele de primire-predare, anexate în copii autentificate la materialele cauzei, atestă primirea bunului în cantitatea indicată la fiecare factură fiscală. În plus, toate actele de predare-primire au fost semnate atât de către SRL „Poiana Craiului”, cât și de ÎS „Calea Ferată din Moldova” (Vol.I, f.d.181-223).

În consecință, instanțele ierarhic inferioare corect au concluzionat despre existența datoriei ÎS „Calea Ferată din Moldova” față de SRL „Poiana Craiului” formată în baza contractelor de vânzare-cumpărare nr. 7/7-7 din 27 octombrie 2016 și nr. 7/7-8 din 13 decembrie 2016 și respectiv temeinicia pretenției cu privire la încasarea datoriei din contul pârâtului în beneficiul reclamantului. Însă, având în vedere virarea unor sume de către pârât în contul reclamantului ulterior finalizării dezbaterilor judiciare în prima instanță, instanța de apel prin decizia din 04 octombrie 2018, corect a decis diminuarea cuantumului datoriei de la suma de 149812,27 de dolari SUA până la suma de 132394, 58 de dolari SUA. Or, instanța de apel a relevat, fapt ce nu este negat de ambele părți, că la 15 februarie 2018, la 20 februarie 2018 și la 03 aprilie 2018, au fost virate de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” în contul SRL „Poiana Craiului” mijloace bănești după cum urmează: - suma de 98814,17 lei, conform cursului BNM la data transferului, echivalentul a 5895,20 de dolari SUA; - suma de 96656,40 de lei, conform cursului BNM la data transferului, echivalentul a 5731,29 de dolari SUA; - suma de 95314,60 de lei, conform cursului BNM la data transferului, echivalentul a 5791,20 de dolari SUA.

Colegiul consideră neîntemeiat argumentul recurentului precum că prima instanță și instanța de apel nu au aplicat prevederile art. 586 alin. (1), (2) Cod civil și eronat ar fi dedus suma de 15791, 79 de dolari SUA, achitată conform ordinelor de plată la 06 februarie 2018, 07 februarie 2018 și 08 februarie 2018 cu titlu de plăți pentru ulei diesel, din suma dobânzii de întârziere.

Astfel, art. 586 alin. (1), (2) Cod civil stipulează că în cazul în care debitorul datorează creditorului mai multe prestații similare, iar suma plătită nu este suficientă pentru stingerea tuturor datoriilor, se stinge datoria pe care o indică debitorul în momentul efectuării plății. Dacă debitorul nu face o astfel de precizare, se stinge datoria care a ajuns prima la scadență. În cazul în care creanțele au devenit scadente concomitent, se stinge în primul rând datoria a cărei executare este mai împovărătoare pentru debitor. Dacă creanțele sunt la fel de împovărătoare, se stinge mai întâi creanța care oferă creditorului garanția cea mai redusă.

Corelând dispozițiile legale precitate cu situația de fapt, Colegiul conchide că litigiului dedus judecătii nu-i sunt aplicabile prevederile art. 586 alin. (1), (2) Cod civil, or, aceste prevederi legale se referă la litigiile ce țin strict de recuperarea datoriei, pe când la caz, reclamantul a pretins datoria, dobânda de întârziere, penalitatea etc.

În această ordine de idei, Colegiul citează ca fiind pertinente speței prevederile art.586 alin. (4) Cod civil, conform cărora cu sumele plătite de debitor, în cazul în

care sânt insuficiente pentru acoperirea integrală a datoriei scadente, se acoperă în primul rând cheltuielile de judecată, pe urmă dobânzile și alte obligații de plată și, la urmă, obligația principală (capitalul).

Dealtfel, reclamantul a pretins încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere, a penalității contractuale și a cheltuielilor de judecată, iar pârâtul stinge sumele datorate prin virarea unor sume care nu acoperă integral sumele solicitate. Respectiv neaplicarea prevederilor art. 586 alin.(1), (2) Cod civil speței date nu este o omisiune a instanțelor inferioare, cum invocă recurentul, ci este un raționament corect dedus din natura litigiului, pretențiile înaintate, circumstanțele de fapt și normele de drept aplicabile raportului litigios.

Respectiv diminuarea datoriei cu suma de 15791, 79 de dolari SUA conform poziției recurentului, nu poate fi realizată, în condițiile în care corect a fost această sumă exclusă din datoria dobânzii de întârziere, or, reclamantul în cadrul examinării cauzei a enunțat deducerea prioritara a dobânzii de întârziere. Astfel, fiind un drept al reclamantului la stabilirea priorității plăților.

Cu referire la argumentul recurentului precum că instanțele ierarhic inferioare prin interpretarea eronată a art.624, 626 alin.(2), 668 alin.(1) Cod civil au decis încasarea dobânzii de întârziere în sumă totală de 38120,84 de dolari SUA peste clauza penală, Colegiul menționează că pretinderea penalității contractuale, nu exclude dreptul reclamantului de a solicita și încasarea dobânzii de întârziere în temeiul art. 585, 619 Cod civil.

Conform art. 619 alin.(1), (2) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus. Iar art. 585 Cod civil prevede că în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Raportând criticile recurentului la situația de fapt și normele de drept citate, Colegiul notează că prima instanță, soluție menținută și de către instanța de apel, corect a dispus încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 25927,42 de dolari SUA. Concomitent instanța de apel a specificat despre nepunerea în executare în partea încasării dobânzii de întârziere în limita sumei de 15791, 79 de dolari SUA, din motivul achitării acestei sume de către pârât, fapt menționat anterior.

Or, dispozițiile art. 624, 626 alin.(2), 668 alin.(1) Cod civil, invocate de recurent, nu exclud dreptul reclamantului de a pretinde și dobânda de întârziere și respectiv nu restricționează încasarea acesteia de către instanțele de judecată. De altfel, dobânda de întârziere nu reprezintă o clauză penală legală. Dobânda de întârziere este plata pentru folosirea surselor financiare străine și implicit creditorul poate pretinde prejudiciul efectiv, venitul ratat, clauza penală, inclusiv penalități de întârziere, cât și dobânda de întârziere, calculată conform art.619 Cod civil.

Aserțiunea recurentului precum că pct. 9.5 și 9.6 din contractele încheiate s-ar fi stipulat expres că obligația asumată nu este purtătoare de dobândă, este lipsită de suport probant, or, din textul clauzelor respective se deduce expres răspunderea materială pentru achitarea cu întârziere a bunurilor și clauza penală exclusivă care

acoperă integral prejudiciul cauzat prin neexecutare sau executarea necorespunzătoare a contractelor.

Colegiul evidențiază că dobânda de întârziere pretinsă nu este decât o dobândă datorată de debitorul obligației de a da o sumă de bani la un anumit termen. Se observă, așadar, că această ar fi remunerația/ prețul ce se cuvine creditorului pentru folosința capitalului. Pe când penalitatea nu constituie decât sancțiunea pentru neexecutarea totală sau parțială a obligației, cât și pentru orice altă încălcare a obligațiilor, inclusiv pentru executarea necorespunzătoare sau tardivă a obligațiilor asumate. Or, suma prevăzută prin clauza penală are menirea de a compensa prejudiciul suferit de creditor prin neexecutarea obligațiilor contractuale de către debitor.

Art. 626 alin. (2) Cod civil, normă de drept invocată de recurent, stipulează expres că creditorul are dreptul să pretindă repararea prejudiciului în partea neacoperită prin clauza penală (clauză penală inclusivă). În cazurile prevăzute de lege sau contract, creditorul poate cere sau despăgubiri, sau penalitate (clauză penală alternativă), poate cere repararea prejudiciului peste penalitate (clauză penală punitivă) sau poate cere doar penalitate (clauză penală exclusivă).

De altfel, penalitatea exclusivă inserată în pct. 9.6 din contractele de vânzare-cumpărare acoperă orice alt prejudiciu, însă nu și dobânda de întârziere.

În partea încasării dobânzii de întârziere în sumă de 12593,42 de dolari SUA pentru perioada 15 februarie 2018-26 septembrie 2018, Colegiul notează că instanța de apel corect a decis încasarea dobânzii de întârziere, doar că perioada și respectiv cuantumul acesteia este greșit, prin ce se impune diminuarea acesteia, din motivele ce succed.

Instanța de recurs reliefă că în cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, SRL „Poiana Craiului”, reprezentată de avocatul Corneliu Vlad, în conformitate cu art. 372 alin.(3) Cod de procedură civilă, a pretins prin cerere încasarea dobânzilor de întârziere în sumă de 12593,42 de dolari SUA sau echivalentul în lei la cursul BNM la ziua executării, pentru perioada 15 februarie 2018-26 septembrie 2018 (Vol. II, f.d.74-75).

Aici Colegiul precizează că în solicitarea expusă în cerere, reclamantul indică la încasarea dobânzii de întârziere apărute după emiterea hotărârii în fond până la ziua judecării apelului (Vol.II, f.d.75).

În conformitate cu art. 372 alin. (3) Cod de procedură civilă, în apel nu se poate schimba calitatea procedurală a părților, temeiul sau obiectul acțiunii și nici nu pot fi înaintate noi pretenții. Se pot cere însă dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri apărute după emiterea hotărârii în primă instanță, se poate solicita o compensație legală.

Or, ajustarea cuantumului dobânzii de întârziere se admite în apel, având în vedere perioada adițională cuprinsă între data adoptării hotărârii primei instanțe și data emiterii deciziei instanței de apel.

În acest sens, Colegiul apreciază ca fiind relevantă critica recurentului precum că instanța de apel a încasat dobânda de întârziere, contrar prevederilor art. 372 alin.(3) Cod de procedură civilă, inclusiv pentru o perioadă anterior emiterii hotărârii primei instanțe.

Sub acest aspect, Colegiul deduce că perioada pentru care urma a fi încasată dobânda de întârziere în apel cuprinde 01 martie 2018, data imediată adoptării

hotărârii primei instanțe-28 februarie 2018 și 26 septembrie 2019, data limită indicată în solicitare de către SRL „Poiana Craiului”. Respectiv suma dobânzii de întârziere încasată de instanța de apel urmează a fi diminuată de la 12593,42 de dolari SUA până la 12264, 46 de dolari SUA.

Referitor la pretenția admisă de prima instanță în partea încasării penalității în sumă de 3273,63 de dolari SUA, diminuată de instanța de apel până la suma de 2996,25 de dolari SUA, Colegiul accentuează că recurentul nu aduce anumite critici și nu-și exprimă dezacordul cu aceasta, dimpotrivă susține că suma de 2996,25 de dolari SUA acoperă integral prejudiciul cauzat în urma neachitării în termen pentru bunurile livrate. În atare circumstanțe, decade necesitatea de a fi examinată prin prisma temeiniciei/netemeiniciei pretenția cu privire la încasarea penalității și dispozițiile instanțelor emise în acest sens.

În ceea ce vizează aserțiunile recurentului privind aplicarea ratei de bază a BNM doar la efectuarea calculelor dobânzilor la sumele în monedă națională, Colegiul reține ipoteza instanței de apel pornind de la textul scrisorii BNM din 21 august 2018 (Vol.II, f.d.71), prezentată de către ÎS „Calea Ferată din Moldova”, referitor la aplicabilitatea art. 585, 619 Cod civil în cazul operațiunilor efectuate în valută străină, conform căreia normele date nu stipulează expres moneda obligațiilor pecuniare cărora li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii, iar interpretarea oficială a legii nu intră în competența BNM. Respectiv este irelevantă o reiterare/analiză a acestora, în condițiile în care instanța de apel a justificat aplicarea ratei BNM la obligațiunile pecuniare în valută, or, o interdicție în acest sens nu este prevăzută de lege.

Raportând criticile recurentului la situația de fapt, la normele de drept pertinente speței și pretențiile formulate în acțiune, Colegiul reliecă că alte argumente invocate în cererea de recurs nu pot fi reținute, deoarece se combat cu cele menționate *supra* și se axează pe circumstanțele care au fost constatate și elucidate, cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material. La fel, instanțele ierarhic inferioare au răspuns tuturor criticilor formulate de recurent ÎS „Calea Ferată din Moldova” și nu poate fi invocat încălcarea dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO, inclusiv dreptul de a fi „auzit”. Or, circumstanțele cauzei atestă realizarea efectivă a drepturilor de către părți, în condițiile în care instanțele inferioare a creat condiții echitabile ambelor părți, asigurând, garantând și respectând principiile contradictorialității, egalității armelor în proces.

Cu referire la încasarea cheltuielilor de judecată, Colegiul evidențiază că art. 82 Cod de procedură civilă statuează că cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

În conformitate cu art. 94 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului. Prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizurii.

Alineatul 4 al aceluiași articol prevede că dacă, fără a trimite cauza spre rejudecare, modifică hotărârea atacată sau pronunță o nouă hotărâre, instanța ierarhic superioară poate schimba corespunzător repartizarea cheltuielilor de judecată.

Pornind de la premisa că dobânda de întârziere încasată de instanța de apel a fost micșorată, corespunzător urmează a fi diminuată și taxa de stat calculată pentru dobânda de întârziere. Astfel, taxa de stat se micșorează de la 6357,05 lei până la suma de 6191 de lei.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de ÎS „Calea Ferată din Moldova” și va modifica decizia instanței de apel în partea încasării dobânzii de întârziere și în partea încasării taxei de stat corespunzător dobânzii de întârziere cu diminuarea acestora, în rest va menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. a), e), alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”.

Se modifică decizia din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societate cu Răspundere Limitată „Poiana Craiului” împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la încasarea datoriei, a penalității, a dobânzii de întârziere, a diferenței de curs valutar al monedei de plată și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea încasării dobânzii de întârziere în sumă de 12593, 42 de dolari SUA cu diminuarea acesteia până la suma de 12264,46 de dolari SUA (douăsprezece mii două sute șazeci și patru dolari, 46 cenți), convertiți în lei moldovenești la data executării hotărârii și în partea încasării taxei de stat în sumă de 6357,05 lei cu diminuarea acesteia până la suma de 6191 de lei (șase mii una suta nouăzeci și unu lei).

În rest se mențin decizia din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 28 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Tamara Chișca-Doneva

Svetlana Filincova

Victor Burduh